

НІКІТІН В. В.

доктор юридичних наук,
завідувач кафедри політичних наук
і права
(Київський національний університет
будівництва і архітектури)

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.3.2.67>

МІСЦЕ І РОЛЬ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Стаття уточнює місце віртуальних активів у фінансовій системі України через подвійність їх правової природи та практичні наслідки для учасників ринку. Показано, що цифрові активи здатні виконувати інвестиційну, платіжну, інфраструктурну та комплаєнс-модуючу функції, але їх масштабування можливе лише за умов визначеності щодо допуску на ринок, розкриття інформації та процедур фінансового моніторингу. Продемонстровано, як перехідний статус спеціального закону створює розриви між секторальними режимами (платіжні послуги, ринки капіталу, фінмоніторинг) і чому саме від синхронізації дефініцій, форматів досьє для ліцензування, мінімальних стандартів інцидент-менеджменту та єдиних показників звітності залежить вартість капіталу для галузі. Запропонована типологія ролей пов'язана з очікуваними обов'язками провайдерів (зберігання активів, сегрегація, неперервність, протоколювання) і з алгоритмом їх віднесення до відповідних каналів нагляду. Окреслено поетапну податкову інтеграцію: від базових правил обліку й моменту виникнення зобов'язань до диференціації за бізнес-моделями провайдерів та узгодження з вимогами ринкового й платіжного права. Практичний ефект моделі – зниження регуляторного арбітражу та «премії за невизначеність», прозорі умови конкуренції і краща інвесторська довіра за рахунок вбудованого комплаєнсу (ідентифікація клієнта, журналювання, плани безперервності). Результати адресовано НБУ, НКЦПФР та Мінфіну як набір застосовних рішень для перехідного періоду, що не потребують змін технологічної нейтральності норм і відповідають логіці національних інститутів [4].

Ключові слова: *віртуальні активи, криптоактиви, фінансова система, корпоративні фінанси, ринки капіталу, платіжні послуги, фінансовий моніторинг, податковий режим, ліцензування, регуляторний нагляд, відмивання коштів.*

Nikitin V.V. The place and role of virtual assets in the financial system of Ukraine

The article refines the position of virtual assets within Ukraine's financial system by connecting their dual legal nature to operational consequences for market participants. We show that scaling investment, payment, infrastructural, and compliance-modulating functions is feasible only when market access, disclosure, and financial-monitoring procedures are clear. The transitional status of the special statute creates frictions across sectoral regimes (payments, capital markets, AML), so we link definitional alignment, a unified licensing dossier, minimum incident-management standards, and a common reporting set to the cost of capital. The functional typology is mapped to providers' duties (asset custody, segregation, continuity, event logging)

and to an allocation algorithm that directs each model to the appropriate supervisory lane. A staged tax integration is outlined: from basic accounting rules and triggering events to model-specific treatment and consistency with market- and payment-law reporting. The practical upside is lower regulatory arbitrage and uncertainty premia, fairer competition, and stronger investor confidence via embedded compliance (KYC, audit-ready logs, business-continuity plans). The proposals offer implementable, technology-neutral measures for the National Bank, the Securities Commission, and the Ministry of Finance throughout the transition period, consistent with domestic institutional constraints [4].

Key words: *virtual assets, crypto-assets, financial system, corporate finance, capital markets, payment services, financial monitoring, tax regime, licensing, supervisory oversight, money laundering.*

Вступ. Віртуальні активи переходять із зони експериментів у регулярну практику фінансових відносин: компанії випробовують цифрові інструменти для платіжних сценаріїв і мобілізації ліквідності, споживачі тестують нові способи розрахунків, а посередники шукають баланс між швидкістю сервісу та керованістю ризиків. Цей рух відбувається не у вакуумі, а в контексті інституцій, які відповідають за безпеку платежів, прозорість ринків і доброчесність потоків коштів. Умовою легального масштабування стає не стільки «дозвіл загалом», скільки чітка відповідь на питання: хто і за що відповідає, які стандарти підтверджують надійність провайдера, у якому форматі регулятор отримує дані, щоб попереджати, а не гасити ризики.

Подвійність правової природи зумовлює дві лінії очікувань. У приватному вимірі учасники прагнуть оборотоздатності, ясних договірних конструкцій та передбачуваної відповідальності: чи відшкодують збиток у разі збою, як зберігаються ключі, чи відокремлені активи користувачів. У публічному вимірі акцент зміщується до прозорості, стандартів ідентифікації клієнта, управління інцидентами й репутаційної дисципліни провайдерів. Коли ці виміри зводяться в єдину архітектуру, інновація перестає конкурувати зі стабільністю, а починає її підсилювати.

Український контекст додає перехідну змінну: спеціальний закон формально ухвалений, але повноцінний запуск прив'язаний до податкових рішень. Це означає, що «правило гри» складається із суміжних актів, підзаконних практик і договорів. Тому пріоритетними стають синхронізація дефініцій, єдиний формат дос'є для допуску на ринок і мінімальні стандарти безперервності та журналювання подій, які дозволяють перевірити, як провайдер керує ризиками на практиці [4].

Канали впливу віртуальних активів на фінансову систему є трьома взаємопов'язаними площинами. Перший – ліквіднісний, у якому цифрові інструменти змагаються за заощадження домогосподарств і оборотний капітал бізнесу, змінюючи структуру попиту на традиційні фінансові продукти. Другий – операційний, де скорочення часу клірингу та можливість програмованих розрахунків переносять вигоди на рівень витрат і цін на фінансові послуги. Третій – регуляторний, у якому сумісність нових бізнес-моделей із платіжним, ринковим і комплаєнс-режимами визначає, чи залишаться інновації у «пілотах», чи набудуть масштабованої форми.

У цій роботі використано функціонально-правовий підхід: спершу визначається роль активу (інвестиційна, платіжна, інфраструктурна, комплаєнс-модуюча), потім – обов'язки провайдера (зберігання, сегрегація, безперервність, журналювання), і лише після цього – канал нагляду та формат звітності. Така послідовність дозволяє уникнути технологічної прив'язки та забезпечує передбачуваність для учасників ринку. Український перехідний контекст підсилює значення чітких дефініцій і уніфікованих процедур допуску на ринок, адже саме вони «зшивають» суміжні режими й зменшують мотивацію до регуляторного арбітражу [6].

Актуальність теми. Актуальність дослідження зумовлена тим, що вартість капіталу, швидкість розрахунків і довіра до посередників у сучасній економіці дедалі частіше залежать від можливості поєднати цифрові інструменти з перевірюваними правовими гарантіями. Для підприємств це означає кращу мобілізацію ліквідності та гнучкі платіжні сценарії; для споживачів – доступ до ширшої лінійки фінансових сервісів; для держави – необхідність гарантувати доброчесність потоків і системну стабільність без надмірного придушення інновацій.

Перехідний статус спеціального закону загострює проблему фрагментарності правил: учасники спираються на платіжні норми, ринкові стандарти та вимоги фінансового моніторингу, комбінуючи їх у договірні моделі. За відсутності єдиного формату допуску, мінімальних стандартів безперервності та прозорого журналювання інцидентів зростає премія за невизначеність, а з нею – вартість комплаєнсу і ризик правозастосовних колізій. Водночас саме ці «технічні» елементи є найшвидшими для впровадження: вони не вимагають зміни економічних стимулів, але відразу підвищують відтворюваність контролю та зрозумілість правил для ринку [4].

Для бізнесу й домогосподарств цінність віртуальних активів визначається не стільки «новизною» технології, скільки передбачуваністю наслідків: чи визнаються права власності у спорі, як працює повернення доступу, які дії провайдера в разі інциденту та які строки відшкодування. Якщо ці елементи зрозумілі та верифіковані, цифрові рішення перестають бути нішевими і переходять у масову практику – насамперед у транскордонних переказах, внутрішніх корпоративних розрахунках і токенизованому обліку. Це безпосередньо впливає на вартість капіталу: за прозорих правил зменшується ризикова надбавка, а отже – полегшується доступ до фінансування інноваційних проєктів.

З погляду державної політики головний виклик полягає у зниженні «премії за невизначеність» без задушення інновації. Найбільш ефективні кроки – технологічно нейтральні: уніфікований формат досьє для допуску на ринок, мінімальні стандарти безперервності та журналювання, єдині індикатори для регулярної звітності провайдера. Вони не потребують складної кодифікації, але відразу покращують керованість нагляду та прогнозованість правозастосування. Водночас саме платіжне право задає вимоги до надійності та безперервності сервісів, що робить його природною «опорною точкою» для частини бізнес-моделей у сегменті цифрових активів [7].

Мета статті. Мета дослідження – побудувати функціонально-правову модель інтеграції віртуальних активів у фінансову систему України, яка збалансує приватно-правову оборотоздатність і публічно-правові вимоги до прозорості, безпеки та стабільності.

Завдання впливають із мети та логіки впровадження:

1. Сформулювати операційно придатну типологію ролей віртуальних активів (інвестиційна, платіжна, інфраструктурна, комплаєнс-модуюча) і зв'язати кожну роль із базовими обов'язками провайдера (зберігання, сегрегація, безперервність, журналювання).
2. Запропонувати карту розмежування повноважень між регуляторами за функціональним принципом (платіжні послуги, ринки капіталу, фінансовий моніторинг), аби усунути дублювання нагляду та арбітраж процедур.
3. Розробити архітектуру ліцензування з уніфікованим форматом досьє й диференціацією вимог залежно від ризикового профілю послуги та доступу до клієнтських активів.
4. Окреслити поетапну податкову інтеграцію: від базових правил обліку та моменту виникнення зобов'язань – до спеціальних режимів для різних бізнес-моделей і узгодження з вимогами ринкового та платіжного права.
5. Перевірити сумісність запропонованої моделі з українськими інституційними спроможностями й перехідним статусом спеціального закону, уникаючи «жорсткого» перекладання витрат на учасників ринку.

Очікуваний результат – набір застосовних рішень для перехідного періоду, який знижує «премію за невизначеність», робить контроль відтворюваним, а правила доступу на ринок – прозорими та порівнюваними для всіх категорій провайдерів.

Огляд останніх досліджень. Українська дискусія за останні роки перейшла від опису технологій до аналізу операційних наслідків і правозастосування. Анна Магомедова та Дарина Павлова досліджують, як цифрові активи входять у бізнес-процеси компаній: акценти зроблено на корпоративному обліку, волатильності, ризиках кастодіального зберігання та прозорості біржових майданчиків; у їхньому підході поєднано управлінську та фінансову оптику, що дозволяє оцінювати не лише юридичні, а й операційні наслідки впровадження таких активів у практику підприємств [1].

Марина Уткіна фокусується на зоні фінансового моніторингу, наполягаючи на термінологічній узгодженості та пропорційному включенні постачальників послуг із віртуальними активами до мережі суб'єктів первинного ФМ. Авторка окреслює ядро процедур: ідентифікація клієнта, моніторинг транзакцій, збереження доказової бази й управління інцидентами як невід'ємні умови ринкового масштабу без зростання операційних ризиків [2].

Денис Шемет уміщує перехідний статус спеціального законодавства в інституційну рамку: показано розриви між платіжним правом, ринковим наглядом і фінмоніторингом та їхній вплив на стимули учасників. Ключова теза – функціональна класифікація цифрових продуктів повинна безпосередньо «вмикати» відповідальний канал нагляду й набір обов'язків провайдера (розкриття інформації, корпоративне управління, зберігання активів, механізми відшкодування) [3].

Виклад основних положень. Функціональний підхід дозволяє прибрати зайву технологічну «шумність» і прив'язати правовий режим до економічної ролі активу. В інвестиційному вимірі цифрові активи з'являються у портфелях як носії ризику та доходності. Питання легітимності тут зводиться до трьох перевірюваних параметрів: якість розкриття інформації емітента/платформи, відтворюваність методик оцінки та доступність зовнішньої перевірки. Якщо хоча б один елемент провисає, ринок закладає премію за непрозорість, що робить продукт неринковим для інституційного інвестора й зменшує горизонт фінансування.

У платіжному вимірі цифрові активи цінні швидкістю клірингу та програмованістю розрахунків, але ця цінність реалізується лише за наявності гарантій остаточності платежу, зрозумілої моделі відшкодування і безперервності сервісу. Це зумовлює вимоги до планів DR/BCP, сегрегації активів користувачів, управління доступами та подієвого журналювання. Саме тут технологічна нейтральність норм найважливіша: провайдер повинен довести не «яку технологію застосував», а «який рівень відтворюваності контролю забезпечив».

Інфраструктурна функція розкривається тоді, коли токени стають носіями прав доступу та правил користування цифровими платформами й корпоративними екосистемами. Правовий «нерв» концентрується у відповідності договірних обіцянок фактичній поведінці сервісу: опис механізму ціноутворення, обмеження ризику контрагента, способи відновлення доступу та рамка вирішення спорів. Чіткість цих блоків напряду зменшує ризикову знижку і збільшує глибину ринку.

Окремий, часто недооцінений пласт – комплаєнс-модулююча функція. Цифрова форма активу дозволяє вбудувати KYC/KYB, моніторинг транзакцій, контроль доступів і аудит-треки в архітектуру продукту так, щоб регулятор і аудитор могли відтворити життєвий цикл операції без «ручної магії». Це не «податок на інновацію», а умова масштабованості: чим менше ручних процесів, тим вища пропускна здатність контролю при нижчій вартості помилки [1].

Подвійна природа інституту означає: приватноправова оборотоздатність активів має співіснувати з публічно-правовим наглядом. Щоб уникнути дублювання й «провалених зон», повноваження доцільно розкласти за функціями, а не за ярликами технологій.

Платіжна площа: природний центр – регулятор платіжного ринку та системно важливих платіжних систем. Тут концентруються безперервність, остаточність, інцидент-менеджмент, вимоги до журналювання й часу повідомлення користувачів у разі збою.

Ринкова площа: акцент на прозорості, корпоративному управлінні, запобіганні маніпуляціям і захисті роздрібного інвестора там, де цифровий інструмент відтворює ознаки фінансового.

Фінансовий моніторинг: координатор – спеціально уповноважений орган; провайдери цифрових активів інтегруються в мережу суб'єктів первинного ФМ із вимірюваними стандартами KYC/транзакційного моніторингу, збереженням доказової бази та траскторіями ескалації.

Таке розмежування «шить» систему без конфліктів мандатів і зменшує мотивацію до арбітражу між секторами. У перехідний період особливо критична уніфікація форматів даних для нагляду, щоби органи могли обмінюватися метриками без втрати змісту [5].

Ліцензування – не лише «вхідний квиток», а конструктор операційної надійності. Рамка повинна бути одночасно уніфікованою за структурою та диференційованою за наповненням.

Єдиний формат досьє на етапі входу: опис бізнес-моделі; політики зберігання/сегрегації активів; плани безперервності й відновлення; модуль KYC/KYB; схеми журналювання та збереження доказів; протоколи інцидент-менеджменту (з часовими метриками); політики управління конфліктами інтересів; опис механізму ціноутворення; карти ризиків і ліміти. Така типізація робить очікування регулятора передбачуваними, а оцінку – порівнюваною між заявниками.

Диференціація вимог за профілем ризику:

- кастодіальні сервіси та оператори, що фактично контролюють ключі клієнтів, – підвищена планка до капіталу, резервів і страхового покриття;
- торговельні платформи – прозорість алгоритмів матчингу, політики протидії маніпуляціям, тестування навантаження;
- інфраструктурні оператори – посилені вимоги до BCP/DR і незалежного аудиту безпеки.

Управління інцидентами винесено в окремий стандарт: пороги матеріальності, SLA повідомлення регулятора/користувачів, структура коригувальних дій, відтворюваність журналів для аудиту. Саме якість журналювання часто визначає, чи буде відшкодування клієнту повним і своєчасним [2, с. 6].

Повноцінний запуск спеціального закону залежить від синхронізації з податковими нормами. Карта інтеграції тримається на трьох кроках:

1. Базові принципи обліку: момент виникнення зобов'язання, курсові різниці, документування; узгодження з фінзвітністю, щоб не створювати подвійних трактувань результату операцій.

2. Диференціація за моделями: окремі підходи до кастодіальних сервісів, торговельних платформ, інфраструктурних операторів; уникнення подвійного обліку доходів/витрат.

3. Зведення з ринковим і платіжним правом: методики бухгалтерського відображення не мають конфліктувати з форматом регулярної звітності для нагляду (єдині метрики, порівнюваність, перехідні положення для чинних бізнесів).

Чіткі перехідні норми дають стимул легалізувати моделі без «премії за невизначеність», знижують витрати комплаєнсу й підвищують передбачуваність для інвестора [4].

Щоб інновація не підривала стабільність, нагляд повинен мати агреговану видимість потоків і концентрацій. Це забезпечують регулярні стандартизовані звіти: обсяг операцій, структура ліквідності, частота інцидентів, час відновлення сервісів. У макро-вимірі доречні гнучкі буфери та плани безперервності, аби хвилі зростання/корекції цифрових активів не «виливалися» в грошово-кредитну трансмісію. Координація регуляторів ґрунтується на спільних показниках і «вузлах комунікації», що зменшує панічні сценарії в періоди волатильності [7].

Висновок. Проведене дослідження підтверджує, що віртуальні активи в Україні вже виконують сукупність функцій, які виходять за межі «експериментальної» ніші й впливають на трансмісію ліквідності, організацію розрахунків і конфігурацію фінансових послуг. Ключовим пояснювальним принципом виявилася подвійна правова природа інституту: приватноправова оборотоздатність і публічно-правовий нагляд мають не конкурувати, а взаємно підсилюватися через технологічно нейтральні норми та відтворювані процедури. Такий

ракурс знімає напруження між «інновацією» і «стабільністю», переводячи дискусію в площину вимірюваних обов'язків провайдера та перевірюваних гарантій для інвестора і споживача цифрових послуг [6].

Суттєве практичне спостереження полягає в тому, що вартість капіталу для сектору визначається не стільки волатильністю окремих інструментів, скільки премією за регуляторну невизначеність. Коли відсутні уніфікований формат досьє для допуску на ринок, мінімальні стандарти безперервності та чіткі правила інцидент-менеджменту, інвестори закладають підвищену знижку на ризик, а провайдери переорієнтовуються на «сірі» моделі. Навпаки, прозорий набір очікувань щодо зберігання та сегрегації активів, журналювання подій, порядку повідомлення та відшкодування створює кероване середовище, де комплаєнс стає ознакою надійності, а не «податком на інновацію».

Функціональна типологія ролей віртуальних активів дає можливість синхронізувати режим допуску, вимоги до розкриття інформації та формат наглядової взаємодії. Інвестиційна роль потребує пріоритету прозорості, відтворюваності методик оцінки та корпоративного управління; платіжна – гарантій остаточності розрахунків і безперервності сервісів; інфраструктурна – відповідності між договірними обіцянками й фактичною поведінкою платформи; комплаєнс-модуюча – вбудованого КУС/КУВ, моніторингу транзакцій і аудиторських слідів, придатних для швидкого відтворення життєвого циклу операцій. Перехід саме від технологічних ярликів до функціональних ролей зменшує ризик правозастосовних колізій і дублювання повноважень регуляторів.

У перехідний період вирішальним залишається поєднання секторальних режимів із очікуваним запуском спеціального закону. Оскільки повноцінна дія цього закону пов'язана з податковими змінами, тимчасові інституційні рішення мають фокусуватися на тому, що вже сьогодні можна зробити «малими кроками»: стандартизувати досьє заявника, уніфікувати подієве журналювання, запровадити порогові метрики інцидентів і спільні індикатори звітності для регуляторів. Така тактика знижує мотивацію до регуляторного арбітражу та вирівнює очікування учасників ринку, не чекаючи завершення великого циклу кодифікації [4].

З позицій фінансової стабільності визначальним є перехід від реактивного до превентивного нагляду. Регулярні, порівнювані метрики – обсяг і структура операцій, концентрації ліквідності, частота та тривалість інцидентів – дають змогу виявляти накопичення ризиків до їхнього «виходу на поверхню» і координувати дії органів у кризові моменти. Тут проявляється синергетичний ефект: чим більше провайдерів технічно спроможні підтримувати вбудований комплаєнс і якісні аудиторські сліди, тим нижча премія за ризик у масштабі ринку, тим дешевший капітал для легальних інновацій.

Зміст пропонованої моделі розмежування повноважень зводиться до функціональної прив'язки. Усе, що стосується безперервності, остаточності платежів і управління інцидентами в сервісах розрахунків, концентрується в платіжному каналі нагляду; усе, що відтворює ознаки фінансового інструмента та потребує захисту інвестора, – у ринковому; усе, що пов'язане з належною перевіркою клієнта, моніторингом операцій і збереженням доказової бази, – у каналі фінансового моніторингу. Таке розкладання позбавляє систему «провалених зон» і дублювань та робить точку входу для бізнесу прогнозованою.

Податкова інтеграція відіграє роль «вмикача» для повної чинності спеціального законодавства. Базові принципи обліку результатів операцій, момент виникнення зобов'язань, підхід до курсових різниць і документування повинні бути зведені з форматами наглядової звітності, аби бухгалтерські методики не конфліктували з вимогами ринкового та платіжного права. Перехідні норми для чинних бізнесів мають забезпечити прозору легалізацію моделей без різкого зростання витрат, інакше стимул «виходу з тіні» зникає, а юрисдикція втрачає конкурентоспроможність.

З огляду на доктрину й емпірику українських публікацій, у яких акценти зроблено на корпоративному застосуванні цифрових активів і на вузьких місцях комплаєнсу, стаття робить три узагальнення. По-перше, функціональна типологія популяризує підхід «роль → обов'язки → канал нагляду», який зменшує потребу в екзотичних дефініціях і підвищує

відтворюваність контролю. По-друге, технологічна нейтральність норм не є абстракцією, а конкретизується через перевірювані вимоги до зберігання активів, сегрегації, планів безперервності та журналювання. По-третє, податкові рішення повинні бути співмірними з ризик-профілем бізнес-моделей провайдерів, інакше нагляд і бухгалтерія стягуватимуть ринок у різні боки.

Наукова новизна полягає у зв'язуванні функціональної типології з операційними метриками нагляду та у виведенні «єдиного досьє провайдера» як інструмента зниження премії за невизначеність. Новизною є також відмова від технологічних ярликів на користь вимірюваних обов'язків, що дозволяє регуляторам залишатися нейтральними до протоколів, а бізнесу – еволюціонувати без постійної переробки нормативної бази. Практичний внесок полягає в пропозиції короткого списку рішень «тут і зараз» для перехідного періоду: стандартизоване досьє, мінімальні вимоги до інцидент-менеджменту, спільні індикатори звітності, узгоджені з платіжним і ринковим правом механізми податкового обліку.

Рекомендації для вдосконалення законодавства та практики в цьому світлі передбачають фокус на трьох лініях. Насамперед – уніфікація дефініцій і запровадження функціонального тесту віднесення активів, який «вмикає» відповідний канал нагляду без додаткових тлумачень. Далі – закріплення структури досьє заявника як обов'язкового мінімуму для допуску на ринок із можливістю диференціації глибини вимог залежно від доступу до активів користувачів і системної значущості. Нарешті – перехідні податкові положення, що визначають момент виникнення зобов'язань і способи документування результатів операцій у форматі, сумісному з наглядовою звітністю. Сукупна дія цих кроків зменшує арбітраж, підвищує об'єктивність контролю й переводить галузь на траєкторію масштабованого, легального зростання.

Узагальнюючи, український ринок має потенціал інтегрувати віртуальні активи як повноцінний сегмент фінансової системи за умови, що норми будуть зосереджені на реальних обов'язках провайдерів і прогнозованих каналах нагляду. Перевага пропонованого підходу – в тому, що він сумісний із національними інституційними спроможностями та не вимагає радикальних змін архітектури права: достатньо уніфікувати «вхід», відпрацювати інцидент-менеджмент і поєднати податкові методики зі звітністю для регуляторів. За таких умов комплаєнс стає каталізатором довіри, а довіра – джерелом дешевшого капіталу для інноваційного розвитку сектору.

Список використаних джерел:

1. Магомедова А. М., Павлова Д. Ю. Формування віртуальних активів компанії: світовий та український досвід. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. Вип. 18, (2025).
2. Уткіна М. С. Правові аспекти врегулювання віртуальних активів в контексті провадження фінансового моніторингу. Академічні візії. Вип. 19, (2023).
3. Шемет Д.С. Правове регулювання віртуальних активів: виклики легалізації та інституційного впровадження в Україні. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету* (Серія ПРАВО. Випуск 87: частина 3), (2025), с. 236–241.
4. Про віртуальні активи: Закон України № 2074-IX від 17.02.2022 (вступ у дію пов'язано з прийняттям змін до Податкового кодексу України). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>.
5. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України № 361-IX від 06.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.
6. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України № 3480-IV від 26.02.2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>.
7. Про платіжні послуги: Закон України № 1591-IX від 30.06.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>.

